

1980-01-01

ภาษาอักษร มอญโบราณ ศึกษานาจักรทวาราวดี

เจราต ดิพงษ์อจ

ธีรพันธ์ ล. ทองคำ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters>

Part of the Arts and Humanities Commons

Recommended Citation

ดิพงษ์อจ, เจราต and ล. ทองคำ, ธีรพันธ์ (1980) "ภาษาอักษร มอญโบราณ ศึกษานาจักรทวาราวดี," *Journal of Letters: Vol. 12: Iss. 1, Article 7*.

DOI: 10.58837/CHULA.JLETTERS.12.1.6

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters/vol12/iss1/7>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Letters by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ภาษาญ้อกร มอญโบราณ กับอาณาจักรทวารวดี

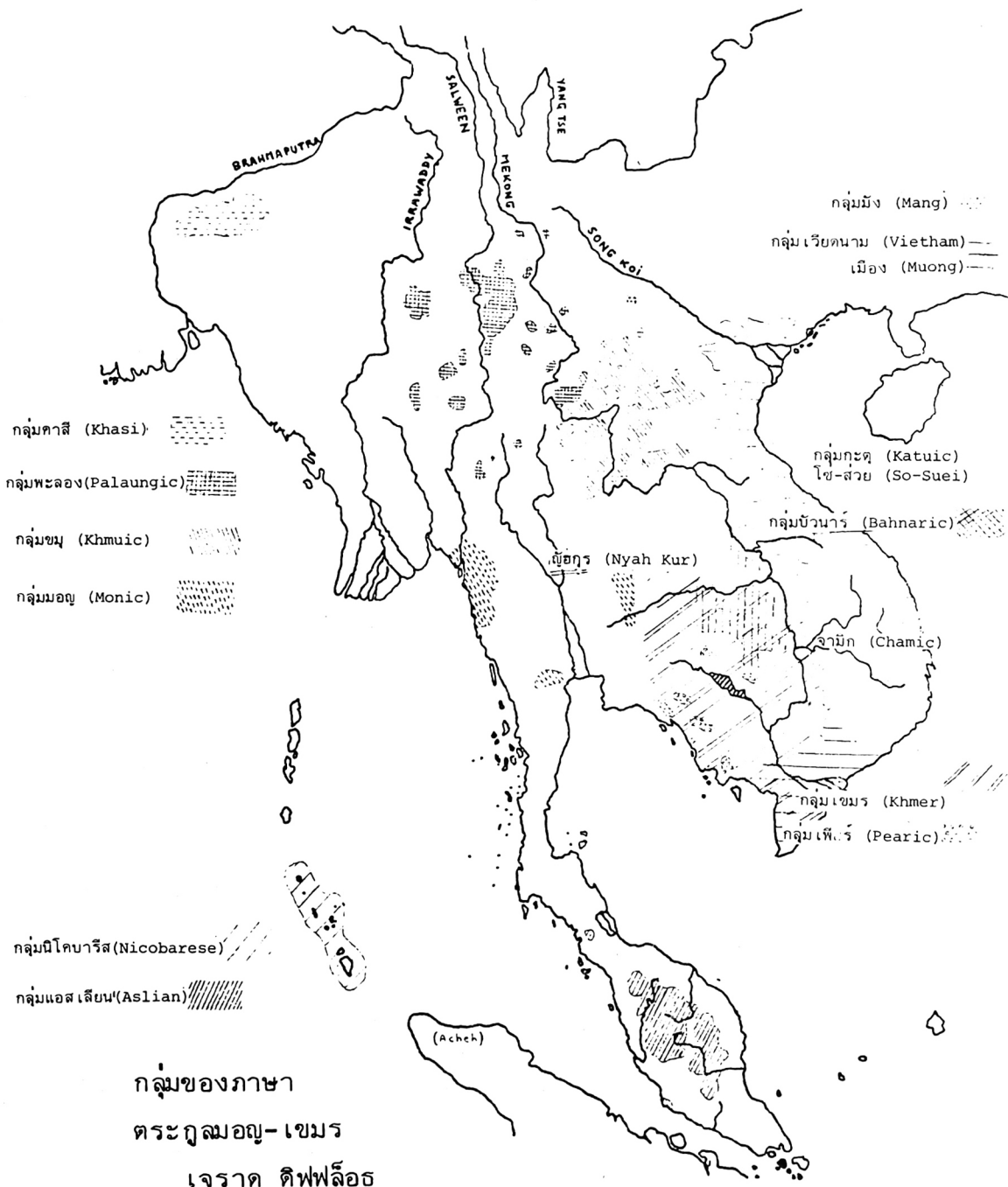
เจราด ดิฟฟลือธ เขียน*
ธีรพันธ์ ล. ทองคำ แปล

บทคัดย่อ :

ญ้อกร** (ชาวบมในภาษาไทย) เป็นภาษาที่สืบต่อมาจากภาษาย่อยของมอญโบราณ ซึ่งพบในสมัยอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเป็นอาณาจักรเก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ข้อมูลภาษาญ้อกรซึ่งผู้เขียนได้มาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม แสดงให้เห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงระบบสระในภาษาถิ่นเหมือนอย่างในภาษามอญปัจจุบัน และญ้อกรยังคงรักษาระบบพยัญชนะเพดานแข็งและพยัญชนะเหลวซึ่งสูญไปในสมัยมอญกลางไว้ ญ้อกรมีทั้งสระสั้นและยาวเป็นจำนวนมากกว่าที่ปรากฏในศิลาจารึกมอญโบราณ (ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 6) แต่อย่างไรก็ตาม ยังเห็นได้ชัดว่าเป็นภาษาในกลุ่มมอญของภาษาตระกูลมอญ-เขมร

-
- * Gerard Diffloth Ph. D. in Linguistics (UCLA)
ศาสตราจารย์
มหาวิทยาลัยชิคาโก สหรัฐอเมริกา
- ธีรพันธ์ ล. ทองคำ Ph. D. in Linguistics (Edinburgh)
อาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ** ญ้อกร /pah kur/ คำเรียกชื่อภาษาถิ่นพยางค์แรกมีเสียงสระ /a/ และมีเสียง /h/ เป็นเสียงพยัญชนะท้ายลักษณะการเขียนอาจจะแปลกตาสำหรับระบบการเขียนของภาษาไทยซึ่งไม่มีการใช้ตัว ฮ เป็นตัวสะกดอยู่บ้าง

กลุ่มของภาษา
 ตระกูลมอญ-เขมร
 เจราด ดีฟลือธ

เมื่อดูแผนที่ของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วจะเห็นว่าบริเวณที่มีคนพูด ภาษาตระกูลมอญ - เขมร เปรียบเหมือนแนวหินปะการังที่ล้อมรอบทะเลสาบน้ำเค็ม (ดูแผนที่ ๑) ถึงกระนั้นก็ตาม ยังมีช่องโหว่ตามแนวหินปะการังนั้น คือ ระหว่าง ประเทศเขมร มาเลเซีย นิโคบาร์ และพม่า ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นช่องโหว่ทาง ภูมิศาสตร์ มิใช่ทางด้านสังคมวิทยา ความว่างเปล่าตรงกลางยิ่งทำให้น่าแปลกใจ มากขึ้น เพราะไปพ้องกับประวัติศาสตร์ที่ราบตอนกลางของประเทศไทย

เมื่อตรวจสอบอย่างดีแล้ว ยังมีภาษาในตระกูลมอญ - เขมร ในบริเวณ ดังกล่าวข้างต้น^๖ ซึ่งผู้เขียนหลายท่านเรียกชื่อต่างกันออกไป คือ "Chaobun" หรือ "Nia - kuol" (ไซเดินฟาเดิน, ๑๙๗๘) "Lawa of Petchabun" (เพ็ชร - บุรณบุรี, ๑๙๒๑) และ "ละว้า ชาวบุน" (จินตนา ๑๙๕๘) แต่เนื่องจากมีผู้พูด ภาษานี้เพียง ๒,๐๐๐ กว่าคน จึงไม่ค่อยมีใครสนใจจนตราบเท่าทุกวันนี้ ในบทความ ทั้ง ๓ เรื่องข้างต้น มีแต่เพียงคำศัพท์เพียงไม่กี่คำที่บันทึกไว้โดยผู้ที่มิใช่ นักภาษา - ศาสตร์ นอกจากนี้ก็มีคำศัพท์ภาษาชาวบุนอีกประมาณ ๕๐ คำที่ ฮัทแมน (๑๙๗๗) บันทึกไว้อย่างถูกต้อง เอกสารเกี่ยวกับชาวบุนทั้งหมดที่พิมพ์เผยแพร่แล้วมีเพียงบทความ ๔ เรื่องที่กล่าวถึงนี้เท่านั้น

เรายังไม่ทราบแน่ชัดนักว่า มีคนพูดภาษาญ้อกูรในบริเวณไหนบ้าง ในแผนที่ ภาษาชนกลุ่มน้อยของเลอบาร์ (๑๙๖๔) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีก็แสดงไว้แต่เพียงภาษา ชาวบุนที่พูดในจังหวัดโคราช ข้อมูลนี้ได้มาจากการบันทึกของไซเดินฟาเดิน ในปี

๑. เนื่องด้วยเหตุผลทางด้านประวัติศาสตร์ จึงไม่นับภาษามอญย่อยที่พูด ในประเทศไทย เพราะถือว่าเพ็ญพวยมาจากประเทศพม่าเมื่อไม่นานมานี้ (ชอร์ - โต้ ๑๙๖๒ หน้า ๙ - ๑๐)

ค.ศ. ๑๙๑๘ เพ็ชรบูรณ์บุรี ได้กล่าวถึงชาวบนในจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๑ และ เกณีย์ กับ อีระพันธ์ ล. ทองคำ ได้ลงไว้ในแผนที่ภาษาในประเทศไทย (๑๙๗๗) อย่างมั่นใจแน่นอนว่ามีอยู่ ๒ แห่งคือ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดชัยภูมิ ที่จริงแล้วยังมีพวกลัวฮกตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายอยู่ใน ๓ จังหวัดดังกล่าวอีกหลายแห่ง ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของพวกลัวฮกน่าสนใจมาก คือกระจายกันอยู่แถบบริเวณด้านในของริมที่ราบสูงโคราชซึ่งเดินทางไปถึงยาก แต่ก็ไม่ใช่ไกลจาที่ราบลุ่มลพบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาณาจักรทวาราวดี (ดูแผนที่ ๒)

ระหว่างการออกเก็บข้อมูลภาคสนามในระยะเวลาสั้น ๆ ๒ ครั้งของข้าพเจ้าในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ และ ๑๙๗๘ ข้าพเจ้าได้ไปเยือนหมู่บ้านฮกหลายแห่ง^๒ และได้รวบรวมคำศัพท์ไว้จำนวนหนึ่ง ข้าพเจ้าได้พบว่าภาษาฮกที่พูดกันตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั้งในชัยภูมิและโคราช แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย และคนอื่น ๆ ที่เคยไป

๒. ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ดร.สุรียา รัตนกุล ผู้อำนวยการโครงการภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้กรุณาช่วยเหลือข้าพเจ้าเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ คุณวรรณมา พุฒินากุล และคุณปรีชา อุตระกุล ซึ่งได้ไปเป็นเพื่อนข้าพเจ้าเมื่อเก็บข้อมูล ที่หมู่บ้านฮก และขอขอบคุณ ดร.ทะชิโอะ โยชิโนะ และคุณธวัช ปุณโณทก ที่ได้ช่วยเหลือข้าพเจ้าในการเดินทางครั้งที่สอง ข้าพเจ้าไปเก็บข้อมูลที่บ้านวังกำแพง และบ้านน้ำลาด จังหวัดชัยภูมิ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ และไปเก็บข้อมูลที่บ้านกลาง บ้านวังตะเคียน และบ้านวังพระบึง จังหวัดโคราช ในปี ค.ศ. ๑๙๗๘

บริเวณที่วัดพบหลักศิลาจารึกมอญโบราณ (นอกประเทศพม่า)

- L = ลพบุรี (เซเคล์ 1929)
- NP = นครปฐม (เซเคล์ 1952)
- FD = เมืองฟ้าแดด (บุญประคอง 1968)
- Th(?) = บ้านท่าลาด (กาเชอ 1972)

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านช็อกกร

1. บ้านท่าคิ้ว (เพชรบูรณ์)
2. บ้านวังกำแพง (ชัยภูมิ)
3. บ้านโปร่งนก (")
4. บ้านน้ำลาด (")
5. บ้านวังอ้ายโพธิ์ (")
6. นครราชสีมา (โคราช)
7. บ้านกลาง (")
8. บ้านวังตะเคียน (")
9. บ้านตะลิ่งชัน (")

เยี่ยม เยียนหมู่บ้านญ้อก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน ยกเว้นภาษาญ้อที่พูดกันในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ (เพชรบูรณ์บุรี, ๑๙๒๑) แสดงให้เห็นว่าญ้อที่พูดในจังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกับญ้อที่พูดในจังหวัดชัยภูมิและโคราช แต่ก็เพียงทางด้านเสียงเท่านั้น^๖ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาษาญ้อย่อยที่พูดใน ๓ จังหวัดดังกล่าว เป็นภาษาเดียวกัน

ไซเดินฟาเดิน (๑๙๑๘, ๑๙๑๙) ได้บันทึกคำศัพท์ภาษาญ้อและมอญที่คล้ายคลึงกันหลายคำ แต่ก็มิได้สรุปอะไรไว้ ขณะนั้นยังไม่ได้ชี้ชัดลงไปว่า ภาษาที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกมอญสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๖ เป็นภาษามอญโบราณ (เซเคส์, ๑๙๒๕) และยังไม่ได้ขุดบางส่วนของหลักศิลาจารึกที่นครปฐมขึ้นมาอีกด้วย (เซเคส์ ๑๙๕๒) ศูนย์กลางของชนชาติมอญที่เก่าแก่ที่สุดและอยู่ใกล้ที่สุดเท่าที่ทราบกันก็อยู่ไกลออกไปถึงพม่าตอนใต้ และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทางเหนือ ดังปรากฏ แม้แต่ในหลักศิลาจารึกพุกาม อาณาจักรเขมรดูเหมือนจะอยู่ห่างจากบริเวณของพวกญ้อออกไป เช่นที่พิมายเป็นต้น เซเคส์ ได้สรุปว่า "Nia - kuol" เป็นภาษาที่สืบต่อมาจากภาษาที่พวกมอญและเขมรใช้แต่เดิม นั่นคือ เป็นภาษาอีกสายหนึ่งของภาษาตระกูลมอญ - เขมร

๓. ความแตกต่างของเสียงและศัพท์ที่ไซเดินฟาเดินรวบรวมไว้ ซึ่งเพชรบูรณ์บุรี (๑๙๒๑) ใส่ไว้ในตอนท้ายของบทความ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการถอดเสียงเป็นตัวอักษร และการลากเข้าหาวัฒนธรรมไทย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าจะดึงความสำคัญออกมาในลักษณะใด

ตั้งแต่นั้นมา การศึกษาค้นคว้าภาษาในตระกูลมอญ - เขมร ก็ก้าวหน้า เรื่อยมาจนถึงจุดที่ โทมัส และเฮดลีย์ (๑๙๗๐) สามารถจัดให้ภาษาญฮูกร และ มอญ รวมกันเป็นภาษาในกลุ่มมอญ (Monic) และในพจนานุกรมคิลลาจารึกมอญ โบราณ (๑๙๗๑) ซึ่งมีประวัติของคำในภาษาตระกูลมอญ - เขมร เป็นจำนวนมาก ชอร์โต้ ได้เปรียบเทียบศัพท์ญฮูกรกับมอญโบราณ ก่อนคำศัพท์มอญ - เขมร อื่น ๆ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่าเขาเห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างญฮูกรกับมอญ

ถึงแม้ว่างานของข้าพเจ้าจะยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น และข้าพเจ้ายังต้องตรวจสอบเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้เวลาจดบันทึกข้อมูล แต่ข้าพเจ้าก็มั่นใจว่า มอญและญฮูกร มีความสัมพันธ์กันในประวัติศาสตร์

ญฮูกรไม่ได้แยกออกมาจากสายมอญ ในฐานะที่เป็นภาษาย่อยของภาษามอญ ปัจจุบัน เพราะว่ามีลักษณะแตกต่างกันหลายประการเกินกว่าจะกล่าวไว้ได้หมดในที่นี้ ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างลักษณะเด่น ๆ บางอย่างเท่านั้น

ก. วรรณยุกต์ และลักษณะน้ำเสียง (registers)

ญฮูกรและมอญที่พูดในปัจจุบัน (ในตัวอย่างจะใช้อักษรย่อว่า ญ.ก. และ ม.พ. แทน) ต่างก็ไม่มีเสียงพยัญชนะต้น โฆชะ-กัก *b- *d- *j- และ *g-^๔ ซึ่งปรากฏในอักขระวิธีของมอญ หรือมอญเขียน (ม.ข.) และภาษามอญสมัยต้น คือ มอญกลางและมอญโบราณ (ในตัวอย่างจะใช้ตัวย่อ ม.ก. และ ม.บ.) พยัญชนะ

๔. หลักฐานที่ได้จากการเปรียบเทียบภาษามอญ - เขมร กลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มบ๋นาร์ใต้ ชุม (เขตเซียงของ) พะลอง (น้ำซัน) และแอสเสียนในมาเลเชีย แสดงให้เห็นว่า เราต้องกำหนดให้เสียงกักชุดนี้เป็นเสียงอโฆชะในภาษามอญ -

เขมร ดังเดิม

กักขุดนี้ต่างไปจากพยัญชนะตันขุดเสียง โหษะ - ลมเข้า - กัก (implosive หรือ glottalized) ซึ่งมีอยู่เพียง ๒ เสียง คือ *b- และ *d- ซึ่งก็มีการเปลี่ยนแปลงตามครรลองของมันเอง ทั้งในมอญและญฮูร ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างข้างล่างนี้

เสียงพยัญชนะขุดโหษะ - กัก ซึ่งเป็นของเดิมได้รวมเป็นขุดเดียวกับพยัญชนะอโหษะ - กัก ทำให้ภาษามอญที่พูดในปัจจุบัน มีพยัญชนะกักเพียงขุดเดียวคือ อโหษะ - กัก แต่ก่อนที่จะรวมกันสนิพนั้นได้ก่อให้เกิดสระที่มีลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม เพราะมีลมออกมากขึ้น (ชอร์โต้, ๑๙๖๒ หน้า ๑๐) และทำให้คำที่มีเสียงสระธรรมดา กับคำที่มีเสียงสระต่ำทุ้มมีความหมายต่างกัน ความแตกต่างทางด้านลักษณะน้ำเสียง บางทีก็ทำให้ลักษณะของเสียงสระแปลกไปด้วย เช่น

	ม.ช.	ม.พ.
"ปิบ, นวด"	pat	/pɔt/
"หนักแน่น"	bat	/pòt/
"แกลบ"	kām	/kam/
"ก้าว"	gām	/kèm/
"กลับ"	tun	/tun/
"ไผ่"	dun	/tòn/

เสียงโหษะ - กัก ในภาษาญฮูรเดิมได้กลายเป็นเสียงโหษะ - ฐนิต - กัก^๕

๕. เช่นเดียวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับพยัญชนะตันที่เป็นอักษรต่ำในภาษาไทยมาตรฐาน คือ พ ท ช ค

ในญ้อกร ปัจจุบันที่พูดในชัยภูมิ โคราช และ เพ็ชรบูรณ์^๖ แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับระดับเสียง และลักษณะน้ำเสียงแบบต่าง ๆ ไม่ค่อยเห็นชัดเจน และดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับแต่ละภาษาย่อยของญ้อกร เช่น ญ้อกรที่พูดในโคราชมีระบบวรรณยุกต์ คือ สูง-ตก ในพยางค์ที่พยัญชนะต้น แต่เดิมเป็นเสียงอโหชะ - กัก (สูง - ระดับ เมื่อสระเป็นเสียงสั้น และพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก) และระดับเป็นเสียงกลาง-ต่ำ และขึ้นเล็กน้อยในพยางค์ที่แต่เดิมมีพยัญชนะต้น เป็นเสียงอโหชะ - กัก^๗ (ต่ำ - ระดับ เมื่อสระเป็นเสียงสั้นและพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก) ฮัฟแมน (๑๙๗๖) กล่าวว่าเขาได้ยินความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาญ้อกรที่บ้านวังอ้ายโพธิ์ จังหวัดชัยภูมิ และรายงานว่ามีกรรวมเสียงวรรณยุกต์ในคำที่สระเป็นเสียงสั้น และพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก นอกจากนี้เขายังสังเกตเห็นความต่ำหุ้มของพยางค์ชนิดต่าง ๆ ซึ่งแต่เดิมมีพยัญชนะอโหชะเป็นพยัญชนะต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ฮัฟแมน จึงสรุปว่า ญ้อกรเป็นภาษาที่มีความแตกต่างทางด้านลักษณะน้ำเสียง มิใช่ภาษาที่มีวรรณยุกต์ สำหรับญ้อกรที่บ้านวังน้ำลาดซึ่งอยู่ใกล้กับวังอ้ายโพธิ์ ข้าพเจ้าไม่ได้ยินความต่ำหุ้มนี้ แต่ได้ยินเสียงวรรณยุกต์ที่แตกต่างกัน ที่บ้านวังกำแพงซึ่งอยู่ไกลออกไปทางเหนือ ข้าพเจ้าไม่ได้ยินทั้งวรรณยุกต์และลักษณะน้ำเสียง ได้ยินแต่เพียงเสียงอโหชะ - ธนิต - กัก

๖. สำหรับภาษาชาวนที่วังอ้ายโพธิ์ ฮัฟแมน ไม่ได้ใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพวกพยัญชนะธนิต แต่เขาได้กล่าวว่าเสียงธนิตเกี่ยวข้องกับลักษณะน้ำเสียงต่ำหุ้ม (ใช้เครื่องหมาย `) ในบทความอื่น (ฮัฟแมน ๑๙๗๖ หน้า ๕๔-)

๗. เหมือนกันอย่างน่าแปลกใจกับประวัติของภาษาไทยมาตรฐาน ที่พยัญชนะต้น h- (บ) และ d- (ด) มีเงื่อนไขกับเสียงวรรณยุกต์ เช่นเดียวกับอักษรกลางอื่น ๆ คือ ป ต จ ก ซึ่งเป็นเสียงอโหชะมาแต่เดิม

ซึ่งสะท้อนให้เห็นความแตกต่างระหว่างเสียงโฆชะ - กัก และอโฆชะ - กัก ในอดีตเท่านั้น

ปัญหาทางด้านเสียงเหล่านี้ทั้งในอุษุณและมอญ ควรได้รับการศึกษาทดลองในห้องปฏิบัติการทางสัทศาสตร์ก่อนที่จะสรุปเป็นครั้งสุดท้ายเกี่ยวกับความคงที่และความแปรปรวนของระดับเสียง และลักษณะน้ำเสียง เวลาที่พูดเป็นคำ ๆ และเวลาที่พูดติดต่อกันเป็นประโยค เท่าที่ทราบยังไม่เคยมีผู้ใดศึกษาค้นคว้าทางด้านนี้มาก่อน

รายละเอียดเกี่ยวกับสัทศาสตร์ภาษาอุษุณดังกล่าวข้างต้น มีความสำคัญต่อการจัดกลุ่มภาษาโดยยึดหลักลักษณะร่วม เป็นสำคัญ ดังที่ฮัฟแมนได้เสนอแนะไว้ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ นอกจากนี้แล้วยังเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ของจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในฐานะที่เป็นเขตภาษาศาสตร์เขตหนึ่งด้วยในการศึกษาเปรียบเทียบภาษาอะ (ดิฟฟลิธ, ๑๙๗๗) ข้าพเจ้าได้เสนอแนะว่าความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ไม่มีผลทำให้เสียงสระมีลักษณะต่างออกไป แต่ความแตกต่างของลักษณะน้ำเสียงอาจทำให้ลักษณะของเสียงสระแตกต่างไปได้หลายแบบ

ปัจจุบันนี้ วรรณยุกต์และลักษณะน้ำเสียงที่ทำให้ความหมายของคำในอุษุณแตกต่างกัน และเสียงชนิด - กัก ซึ่งแต่เดิมเป็นเสียงโฆชะ - กัก แสดงให้เห็นว่าลักษณะน้ำเสียงต่ำๆอยู่ในช่วงกลางของการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับภาษาไทยมาตรฐาน (โอดริจอร์ต, ๑๙๖๕) จะเห็นได้ว่าลักษณะน้ำเสียงในอุษุณมิได้มีผลอันใดกับเสียงสระ ยกเว้นภาษาอุษุณย่อยที่พูดในจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาษามอญปัจจุบัน

กลับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในด้านนี้ ตัวอย่างต่อไปนี้^๘ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เราควรพิจารณาเสียงสระของอักษรรูปไปพร้อม ๆ กับรูปสระของอักษรระมอญ (สำหรับภาษามอญดั้งเดิม ในตัวอย่างจะใช้อักษรย่อ ม.ค.แทน)

	ญ.ก.	ม.ช.	ม.พ.	ม.ค.
"ผู้หญิง"	/phràaw/	brau	/prèa/	< *braaw
"ดอกไม้"	/káaw/	kau	/kao/	< *pkaaw
"ป่า"	/khrèp/	gruip	/krèp/	< *grəp
"ศีรษะ"	/kdèp/	kduip	/dɔp/	< *kdəp
"คนแก่"	/pchùuʔ/	byu, ju	/pyùʔ ,cùʔ/	< *pjuuʔ
"พระจันทร์"	/ntúuʔ/	gatu	/hətaoʔ/	< *kntuuʔ
"รับ"	/thòoŋ/	duñ	/tɛŋ/	< *doon
"หมู่บ้าน, เมือง"	/dóoŋ/	duñ	/dɛŋ/	< *dooŋ

ภาษาอักษรรูปย่อยที่เพ็ชรบูรณ์แตกต่างออกไปดังนี้ คือ ในบางกรณีสระ *aa ในกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมกลายเป็นเสียงสระประสม /ie/ และ *ɔɔ เป็น /ua/ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพยางค์ที่มีวรรณยุกต์ต่ำ ตัวอย่างเช่น

๘. ตั้งแต่ขึ้นไปจนจบบทความ ข้าพเจ้าจะใช้เครื่องหมาย ˊ และ ˋ แทนเสียงวรรณยุกต์สูง - ตก และ กลาง - ต่ำ ตามลำดับ ถ้าไม่ได้เขียนเครื่องหมายอะไรกำกับไว้ แสดงว่าเป็นคำที่ข้าพเจ้าจดบันทึกไว้ไม่ชัดเจน

"กล้วย"	ญ.ก. เพ็ชรบูรณ์ = phliet ม.ข. = brat	ญ.ก. อื่น ๆ = /phràat/ < ม.ค. * braat
"กบ"	ญ.ก. เพ็ชรบูรณ์ = khiao ม.บ. = 'angāw	ญ.ก. อื่น ๆ = /khàaw/ < ม.ค. * ʔngāaw
"ไข่"	ญ.ก. เพ็ชรบูรณ์ = phuang < ม.ค. * bwɔŋ	ญ.ก. อื่น ๆ = /phwàwŋ/
"ศพ ผี"	ญ.ก. เพ็ชรบูรณ์ = thuek ม.บ. = kindok ม.ข. = kalok	ญ.ก. อื่น ๆ = /nthwɔk/ ม.ก. = ka (nd) o (k) < ม.ค. * kndwɔk

กระบวนการของการเปลี่ยนเป็นสระประสมสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เราทราบกันดีอยู่แล้ว คือ ลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม มีอิทธิพลต่อสระเปิด (ดิฟฟลิอธ, ๑๙๗๖) อาจจะเป็นไปได้ที่ภาษาญัฮกุรย่อยที่เพ็ชรบูรณ์ได้รับอิทธิพลของลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้ม ก่อนภาษาญัฮกุรย่อยในถิ่นอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงมีเวลานานพอที่ระบบสระจะเปลี่ยนเป็นสระประสม สิ่งที่แน่นอนอย่างหนึ่งก็คือ ภาษาญัฮกุรย่อยทุกภาษากำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในเรื่องระดับเสียงและลักษณะน้ำเสียง เช่นเดียวกับภาษามอญปัจจุบัน บางอย่างก็เหมือนกัน บางอย่างก็ต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองภาษายังคงรักษาลักษณะเฉพาะของภาษาในแถบนี้ หรืออาจเป็นด้วยแนวโน้มทางธรรมชาติ หรือด้วยเหตุผลทั้ง ๒ ประการ ก็ได้

การเปลี่ยนแปลงของเสียงโฆษะ - กัก เป็นเสียง ธนิต - กัก ซึ่งแปลกสำหรับญัฮกุร อาจช่วยให้เราเข้าใจดีขึ้นว่า การเปลี่ยนแปลงแบบเดียวกันนี้เกิดขึ้นได้อย่างไรและเมื่อไรในภาษาไทยมาตรฐาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบว่า เมื่อ ๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตอนกลางของ

ประเทศไทยพูดภาษาอะไร และโครงสร้างของภาษานั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

ข. พยัญชนะท้ายที่เป็นเสียงเพดานแข็งและเสียงเหลว

สิ่งซึ่งสนับสนุนความคิดเห็นที่ว่า ภาษาญฮกกรแยกออกมาจากภาษาอื่น ๆ ในกลุ่มมอญนานมาแล้วก็คือ พยัญชนะท้ายที่เป็นเสียงเพดานแข็งและเสียงเหลว ซึ่งเป็นลักษณะเก่าแก่ของภาษาตระกูลมอญเขมร ที่ยังมีอยู่ในภาษาญฮกกร เมื่อศึกษาประวัติของภาษามอญ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อเสียงพยัญชนะท้ายที่เป็นเสียงเหลวและเสียงเพดานแข็ง ก็ใช้เป็นหลักในการจำแนกภาษามอญออกเป็นสมัยต่าง ๆ คือมอญเขียน มอญกลาง และมอญโบราณ

๑. เสียงเหลว

พยัญชนะท้าย *-l และ * r- ซึ่งมีอยู่ในมอญ - เขมร ดั้งเดิมไม่ปรากฏในมอญเขียน และมอญกลางรุ่นเก่า (คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕) จากหลักฐานที่มีอยู่ จะเห็นได้ว่ามอญกลางยังเก็บรักษาพยัญชนะท้าย *-r และ * -l ไว้^๘ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสระที่มาข้างหน้า^๙ ถ้าสระที่มาข้างหน้าเป็น *-ji- *-aa- *-uu- ในกลุ่มภาษามอญดั้งเดิม พยัญชนะท้ายที่เป็นพยัญชนะเหลวจะหายไป แต่ถ้าสระอื่นมาข้างหน้า -w จะเข้ามาแทนที่ ระบบอักขระของมอญกลางรักษาลักษณะข้างต้นไว้เป็นเวลานาน การเปลี่ยนแปลงแบบนี้มิได้เกิดขึ้นในญฮกกร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๘. สภาพการณ์แบบนี้จะสังเกตเห็นได้จาก *-r ในเขมรปัจจุบัน

๑๐. สระซึ่งกล่าวไว้ ณ ที่นี้เป็นสระของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมที่ได้กำหนดขึ้นใหม่ โดยหลักฐานที่ได้จากมอญโบราณและญฮกกร ความคิดเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับสระของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมยังไม่แน่นอนอะไรนัก

พยัญชนะท้าย *-r ของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิม

"ไป"	ญ.ก. = /ʔáar/	ม.บ. = 'ār	ม.ก. = 'ā
	ม.ข. = 'ā	< ม.ด. * ʔaar	
"สอง"	ญ.ก. = /báar/	ม.บ. = bār	ม.ก. = bā
	ม.ข. = bā	< ม.ด. * baar	
"(บิดา มารดา) ทางฝ่ายภริยา"	ญ.ก. = /msíir/	ม.บ. = kumsīr	
	ม.ข. = khamsī	< ม.ด. * kmsiir	
"ห"	ญ.ก. = /ktúar/	ม.บ. = ktor	ม.ก. = ktow
	ม.ข. = ktow	< ม.ด. * ktowr	
"สุนัข"	ญ.ก. = /chúr/	ม.ก. = cluiw, kluiw	
	ม.ข. = kluiw	< ม.ด. * clur	

พยัญชนะท้าย *-l ของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิม

"(อยู่) ใต้, ฝา"	ญ.ก. = /ntáal/	ม.บ. = kintāl	ม.ก. = gatā
	ม.ข. = gatā	< ม.ด. * kntaal	
"ลม"	ญ.ก. = /kyáal/	ม.บ. = kyāl	ม.ก. = kyā
	ม.ข. = kyā	< ม.ด. * kyaal	
"บน"	ญ.ก. /ntúul/	ม.บ. = 'antūl	ม.ข. = latū
	< ม.ด. * ʔntuul		
"ให้"	ญ.ก. = /kúl/	ม.บ. = kul	ม.ก. = kuil, kuir
	ม.ข. = kuiw	< ม.ด. * kul	kuiw
"ปลุก"	ญ.ก. = /tól/	ม.บ. = til, tal	ม.ก. = tuiw
	ม.ข. = tuiw	< ม.ด. * təl	

๒. เสียงเพดานแข็ง

สำหรับพยัญชนะท้ายที่เป็นเสียงเพดานแข็ง เราต้องแยกเสียง *-c และ *-k จากเสียงเสียดแทรก *-s เพราะว่า *-c และ *-k กลืนรวมกับพวกพยัญชนะเพดานอ่อน (-k และ -ŋ) เมื่อตามหลังสระหน้า และในสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ กลืนรวมกับพวกพยัญชนะทัน (-t และ -n) พยัญชนะท้าย *-c และ *-k ยังมีอยู่ในอุษุกรดังตัวอย่างต่อไปนี้

	ญ.ก.	ม.บ.	ม.ก.	ม.ช.	ม.ต.
"ผลไม้" /séc/	sac	sat	sat	< *sac	
"กล้วย" /phíic/	phic	phek	phek	< *phiic	
"ไผ่" /thùuŋ/	dūthī	dun	dun	< *duuŋ	
"เต็ม" /píŋ/	piñ	peñ	peñ	< piŋ	
"ยิง" /péŋ/	pañ		pan	< paŋ	
"ชื่อ" /ràaŋ/	rāñ		rān	< raan	

เป็นการยากที่จะกำหนดเวลาแน่นอนของการกลืนรวมของพยัญชนะดังกล่าวข้างต้น ในมอญกลางว่าเกิดขึ้นเมื่อไร มันอาจเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสระว่าเป็นเสียงสระหน้าหรือไม่

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของ *-s ชัดเจนกว่า ถ้าดูจากหลักศิลาจารึกสมัยต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ คือ หลักศิลาจารึกหริภุญชัย (ลำพูน) ซึ่ง ชอร์โด้ (๑๙๗๑) มีความเห็นว่าเป็นจารึกสมัยต้นของมอญกลาง จะเห็นได้ว่าพยัญชนะท้าย *-s และ *-h กลืนรวมเป็นเสียงเดียวกันแล้ว อย่างไรก็ตาม ภาษายุษกรยังรักษา *-s ของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมไว้เป็น [-s] ยกเว้นเวลาตามหลังเสียงสระสูงจะกลืนรวมกลับ -h ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พยัญชนะท้าย *-s ของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิม

"สืบ"	ญ.ก. = /cáç/	ม.บ. = cas	ม.ก. = cah
	ม.ข. = cah	< ม.ด. * cas	
"-สืบ"	ญ.ก. = /súaç/	ม.บ. = cwas	ม.ก. = cwah, cwoh coh
	ม.ข. = coh	< ม.ด. * c-w-as	
"นิ้ว"	ญ.ก. = /mpúuç/	ม.บ. = rumpus	ม.ก. = lapuh
	ม.ข. = lapuh	< ม.ด. * rmpuus	
"ผู้ชาย"	ญ.ก. = /tuçtrúuç/	ม.บ. = trūs, trus	
	ม.ก. = truh (trus ในปี ค.ศ.๑๔๔๕)	ม.ข. = truh	
	< ม.ด. * t (r) us-truus		
"ปู (เสื่อ)"	ญ.ก. = /làaç/	ม.บ. = lās	ม.ก. = lah
	ม.ข. = lah	< ม.ด. * laas	

อันที่จริงแล้ว เรายังสามารถใช้หลักฐานที่ปรากฏในอักษร ช่วยสนับสนุน *-s สำหรับคำศัพท์ที่ไม่พบในมอญโบราณ แต่มีอยู่ในภาษามอญ - เขมร ขึ้น ๆ ๑๑ เช่น

	ญ.ก.	ม.ก.	ม.ข.	ม.ด.
"พิน"	/ʔáç/	'oh	'uh	< * ʔoos
"ฮี้เก็ง"	/páç/		pah	< * pas

ค. พยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะควบกล้ำ

เนื่องจากมีข้อมูลจำกัดจึงไม่สามารถพูดเรื่องนี้ได้อย่างสมบูรณ์ แต่เป็น

๑๑. ดูตัวอย่างได้จากภาษาแอสเสียนที่พูดในมาเลเซีย เช่น เขม-
ดั้งเดิม *ʔoos "ไฟ" *pooos "ฮี้เก็ง"

ที่น่าสังเกตว่ายังมีลักษณะเก่าแก่ต่าง ๆ ในภาษาญฮูกร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาษานี้ แยกออกมาจากกลุ่มภาษามอญก่อนมอญกลางสมัยต้น เช่น พยัญชนะควบกล้ำ ๓ เสียง ซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะกัก + พยัญชนะนาสิก + พยัญชนะอื่น ๆ พยัญชนะนาสิกของมอญกลางหายไป แต่ก็ยังมีสละรูปเป็นเครื่องแสดงให้เห็นร่องรอย ภาษาญฮูกรย่อยที่ข้าพเจ้าเคยได้ยินมีแต่พยัญชนะนาสิกและไม่มีพยัญชนะกัก ไชเต็นฟาเต็น (๑๙๑๘) บันทึกไว้ว่า ภาษาญฮูกรย่อยที่พูดในโคราชยังรักษาพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงกักไว้ เช่น

"เสาเรื่อน" ญ.ก. = /ŋcùŋ/ ม.บ. = jĩñjuñ ม.ก. = dayoñ
 ม.ข. = /dayuiñ/ ม.พ. = həyòŋ < ม.ค. * jŋ - juŋ

"(อยู่) ใต้, ฝา (เท้า)" ญ.ก. = /ntáal/ ม.บ. = kintāl
 ม.ก. = gatā ม.ข. = gatā ม.พ. = həta
 < ม.ค. * kntaal

"ยาพิษ" ญ.ก. = /nʔú(u)y/ ไชเต็นฟาเต็น = kanuʔ
 ม.บ. = kin'ūy, kin'uy ม.ก. = ka'uy
 ม.ข. = ga'uy < ม.ค. * knʔu(u)y

"เจ็ด" ญ.ก. = /mpóh/ ไชเต็นฟาเต็น = dambo ม.บ. = dumpoh
 ม.ก. = dapoh, dapah ม.ข. = thapah
 ม.พ. = həpoh < ม.ค. * dmpoh

"แปด" ญ.ก. = /ŋcáam/ ไชเต็นฟาเต็น = danjām
 ม.บ. = diñcām ม.ก. = dacām ม.ข. = dacām
 ม.พ. = hacam < ม.ค. * dŋcaam

"สุก" ญ.ก. = /lʔúɕ/ ม.ข. = duh ม.พ. = duh
 < ม.ด. * lʔus (เปรียบเทียบตัวอย่างนี้กับ "อิฐ"
 ม.บ. = (la 'a) t ม.ก. = l'it , l'uit , duit
 ม.ข. = duit ม.พ. = dɔt
 < ม.ด. * lʔ(ə) t)

จะเห็นได้จากตัวอย่างข้างบนว่า ฎิไขพยัญชนะ ฎิ ของมอญกลางและ
 มอญเขียน จะมาจากเสียงกัก - ลมเข้าทั้งหมด อย่างที่ไอศริฎรต์ (๑๙๕๐)
 ได้เสนอแนะไว้ ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นเช่นนั้นก็ตาม พยัญชนะ ฎิ ก็เช่นเดียว
 กันถ้าหากว่าประวัติความเป็นมาของคำต่อไปนี้ฎิถูกต้อง คือ

"เกลือ" ญ.ก. = /phʔúr/ ไซเด็นฟาเด็น = pa-ùo1
 จินตนา = phaʔun (พะฉน) ม.ก. และ ม.ข. buiw
 ม.พ. = bʔ < ม.ด. * bʔur^{๑๒}

๑๒. การกำหนดขึ้นใหม่ในลักษณะนี้ช่วยให้สะดวกแก่การโยงคำว่า buiw
 ในมอญเขียนกับรูปที่ลงท้ายด้วย h-h หรือ -s ในภาษากลุ่มบัชนาร์และกลุ่มกะตุ
 ซึ่งเป็นประวัติของคำที่เสนอแนะกันเรื่อยมา (สคิต และแบ็ลคเด็น ๑๙๖๐ ไอศริฎรต์
 ๑๙๕๐ พินโนว ๑๙๕๙ หน้า ๑๔๐ และ ซอร์โต้ ๑๙๗๑ หน้า ๔๐๖)

นอกจากนี้แล้วยังทำให้ความสัมพันธ์โดยตรงกับ ʔambə1 ในภาษาเขมร
 และ 'ampya1 ในเขมรโบราณหมดไป ดังนั้น * -p- จึงเป็นสิ่งที่มิมีมาแต่เดิม
 ซึ่งมีตัวอย่างปรากฏในภาษาแอสเสียนย่อยหลายภาษา เช่น บาเต็ก = /təpa1/
 เซะว็อง = /tupə1/ สมะบุรี = /təpə1/ ยัฮสุต = /pə1/

ข้าพเจ้ายอมรับว่า บางครั้งไม่ได้ยินความแตกต่างระหว่างเสียงพยัญชนะ
 ท้าย -r กับ -l ในสัญกรอย่างชัดเจน ไซเด็นฟาเด็น บันทึกว่าเป็น -l ทั้งสอง
 เสียงในขณะที่จินตนาบันทึก -n พยัญชนะท้ายของคำว่า "เกลือ" un ในสัญกร
 เพ็ชรบูรณ์ ก้านกับความเห็นที่ว่าน่าจะเป็น *-l ในสัญกรดั้งเดิม (บันทึกพยัญชนะ
 ท้าย -r เป็น -i หรือไม่มีอะไรเลย)

หลักฐานต่าง ๆ ช่วยเสริมให้เห็นว่า ผู้ฮกกรแยกออกจากกลุ่มภาษามอญ ตั้งแต่เมื่อนานมาแล้ว จนกระทั่งถึงจุดที่ศิลาจารึกต่าง ๆ มีไม่มากนักที่จะช่วยให้เรา วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบเสียงได้ เราจึงต้องนึกภาพเอาเองว่า มีอะไรเกิดขึ้น บ้างก่อนมีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ง. สระของผู้ฮกกรและมอญ

ลักษณะเด่นของสระในภาษาผู้ฮกกร คือ ความแตกต่างระหว่างความสั้น ยาวของเสียงสระ ซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น / a / กับ / aa / / i / กับ / ii / และ / u / กับ / uu / ปรากฏการณ์นี้เป็นที่น่าสนใจ เพราะความแตกต่างระหว่างเสียงสระสั้นยาวไม่มีในมอญเขียนและมอญที่พูดในปัจจุบัน สำหรับมอญกลางและมอญโบราณ ซอร์โดก็ไม่ได้วิเคราะห์ว่ามีความแตกต่างในเรื่องความสั้นยาวของระบบสระ ปัญหานี้จึงยากแก่การพิจารณาเพราะการเขียนรูปสระของศิลาจารึกมอญต่าง ๆ ไม่มีระบบที่แน่นอน อย่างไรก็ตาม ถ้าอาศัยภาษาผู้ฮกกรเป็นหลัก ความวุ่นวายเหล่านี้อาจลดน้อยลงไปได้ และการปฏิภาคกันระหว่างเสียงในผู้ฮกกรกับมอญก็เป็นระเบียบดี เช่น เสียง / a / กับ / aa / ของผู้ฮกกรปฏิภาคกับรูปสระ a และ ā ของมอญโบราณ ตัวอย่างเช่น

	ญ.ก.	ม.บ.	ม.ค.
"จุกศร"	/kám/	kam	< * kam
"แปด"	/ɲcáam/	diñcām	< * dɲcaam
"ตา (อวัยวะ)"	/màt/	mat	< * mat
"กล้วย"	/phràat/	brāt	< * braat
"ผู้ (เพศ)"	/kmák/	kmak	< * kmak
"แตก (จากการผ่า)"	/páak/	pāk	< * paak

	ญ.ก.	ม.บ.	ม.ค.
"หน่อไม้"	/cbǎŋ/	tɓaŋ	< * t/cbǎŋ
"ปาก"	/pǎaŋ/	pǎŋ	< * paaŋ
"ด้าม"	/tǎr/	tar	< * tar
"สอง"	/bǎar/	bǎr	< * baaŋ

นอกจากนี้แล้ว สระ *a และ *aa ในกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมยังปฏิภาคกับสระ /a/ และ /aa/ ในภาษาตระกูลมอญ - เขมร กลุ่มอื่น ๆ ด้วย^{๑๓} (เช่น *kam "กักดัก" *mat "ตา" *mpaagŋ "ปาก" และ *ʔ-n-aar "สอง" ในภาษาเขม (เงาะ) ดั้งเดิม) ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ลักษณะดังกล่าวข้างต้นมีอยู่ในภาษามอญ - เขมร ดั้งเดิม ซึ่งกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมยังคงเก็บรักษาไว้ แต่ได้สูญหายไปจากมอญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วต่อมาได้เปลี่ยนเป็นความแตกต่างระหว่างเสียงสระ ซึ่งทำให้มีจำนวนเสียงสระมากขึ้น แทนความแตกต่างระหว่างความสั้นยาวของสระ เช่น a กลายเป็น /ɔ/ และ /ò/ ในภาษามอญปัจจุบัน ฯลฯ

ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่าง *i กับ *ii และ *u กับ *uu ก็เช่นเดียวกัน แต่เรายังแก้ปัญหานี้ไม่ได้จนกว่าจะได้ศึกษาระบบสระดั้งเดิมของภาษามอญ - เขมร

๑๓. ข้าพเจ้าได้แสดงไว้ข้างล่างแล้วว่า บางครั้ง ม.ค. *a ก็ไม่ได้มาจาก *a ในมอญ - เขมร ดั้งเดิม แต่มาจากสระดั้งเดิมที่เป็นสระกลางหรือสระหลัง อย่างไรก็ตาม ม.ค. *a ก็ไม่ได้มาจาก *aa และ ม.ค. *aa ก็ไม่ได้มาจาก *a ในมอญ - เขมรดั้งเดิม

กลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มภาษาพะลอง กลุ่มภาษาแอสเลียน หรือกลุ่มภาษาบับฮาร์อย่าง
 ละเอียด แล้วนำมาเปรียบเทียบกับสระของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมเสียก่อน อย่างไรก็ตาม
 ก็ตามเราสามารถที่จะหากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสระในภาษา
 ญูฮูร์กับมอญโบราณ และมอญกลางได้ เช่น สระ u ในมอญโบราณเป็น ui (ดู re
 /๑/) ในมอญกลาง และเป็นเสียง /u/ ในญูฮูร์ แต่ถ้าตัวเขียนในมอญโบราณ
 เป็น ึ หรือ u และ มอญกลางเป็น u จะเป็นเสียง /uu/ ในญูฮูร์ ตัวอย่างเช่น

*u ในกลุ่มภาษามอญดั้งเดิม

"ให้" ญ.ก. = /kú1/ ม.บ. = ku1, kil, kel

 ม.ก. = kuil, kuir, kuiw

< ม.ด. * kul

"กว้าง" ญ.ก. = /cbúŋ/ ม.บ. = t̄bun̄, t̄bon̄, t̄ban̄

 ม.ข. = (t) ̄buiñ

< ม.ด. * t/cbun̄

"หายใจ" ญ.ก. = /yùm/ ม.บ. = -yum ม.ก. = -yuim

 ม.ข. = yuim

< ม.ด. * yum

*uu ในกลุ่มภาษามอญดั้งเดิม

"ไผ่" ญ.ก. = /thùun̄/ ม.บ. = dūñ ม.ก. = dun

< ม.ด. * duun̄

"ห้า" ญ.ก. = /suun/ ม.บ. = sūn, sun ม.ก. = sun

< ม.ด. * suun

"(ปีตามารดา) ทางฝ่ายภริยา" ญ.ก. = /msíir/ ม.บ. = kumsīr

ม.ข. = kamsī ฯลฯ

< ม.ค. = kmsiir

การปฏิภาคของเสียงสระดังกล่าวข้างต้น มิได้เป็นเหตุผลประกอบที่ดี เพียงพอว่าความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาผู้ฮกเกอร์ก่อให้เกิดความแตกต่างทางด้านความหมาย เพราะเราอาจจะสรุปเหมือนดังที่ซอร์โดวีวิเคราะห์ว่ามอญโบราณมีสระจำนวนมากขึ้น โดยตัดเรื่องความแตกต่างของสระสั้นและยาวออก ถ้าเราวิเคราะห์สระของผู้ฮกเกอร์ตามแนวนี้ เราจะได้จำนวนสระมากเกินไป เช่น ผู้ฮกเกอร์มีหน่วยเสียงสระยาว - หลัง ๓ หน่วยเสียง คือ /uu/ /oo/ และ /vv/ และมีหน่วยเสียงสระสั้น -- หลัง ๒ หน่วยเสียง คือ /u/ และ /v/ สำหรับสระกลางมีหน่วยเสียงสระยาว ๒ หน่วยเสียงคือ /əə/ กับ /aa/ และหน่วยเสียงสระสั้น ๓ หน่วยเสียงคือ /w/ /ə/ และ /a/ และถึงแม้ว่า การแจกแจกของหน่วยเสียงสระจะมีช่องโหว่ (คือ *oo และ *vv กลืนรวมกันเป็น /ua/ เมื่อมาข้างหน้าพยัญชนะท้ายปมเหงือกและเพดานแข็ง) ข้าพเจ้าก็ยังมองไม่เห็นทางว่าจะตัดเรื่องความแตกต่างระหว่างความสั้นยาวของสระออกไปจากระบบสระของผู้ฮกเกอร์ได้อย่างไร เพราะมันไม่ได้เนื่องมาจากการยืม แต่เพราะการปฏิภาคอย่างเป็นระเบียบระหว่างสระในภาษามอญและผู้ฮกเกอร์ คือ /oo/ ของผู้ฮกเกอร์ปฏิภาคกับ ึ หรือ u ของมอญโบราณ และปฏิภาคกับ u ของมอญกลางและมอญเขียน ตัวอย่างเช่น

"หมู่บ้าน" ญ.ก. = /dóonŋ/ ม.บ. = dūñḥ, dūñḥ

ม.ก. และ ม.ข. = dūñḥ

< ม.ค. * dōonŋ

"ง" ญ.ก. ญ.ก. /chròom/ ม.บ. = jrum ม.ช. = jrum
 < ม.ค. * jroom

หน่วยเสียงสระ /ɔɔ/ และ /ua/ ของอักษรปฏิภาคกับ ๐ ของมอญโบราณ และ ๐ หรือ wo ในมอญกลาง (ไม่ขึ้นกับพยัญชนะท้ายเหมือนอักษร) และ ๐ ของมอญเขียน ตัวอย่างเช่น

"ผม" ญ.ก. = /sɔ̀ɔk/ ม.บ. = sok ม.ก. = sok, swok
 ม.ช. = sok < ม.ค. * sɔ̀ɔk

"จุก" ญ.ก. = /kúan/ ม.บ. = kon ม.ก. = kon, kwon
 ม.ช. = kon, kwen < ม.ค. * kwon

หน่วยเสียง /ɔ/ ของอักษรปฏิภาคกับ ๐ ของมอญโบราณ และกับรูปสระอีกตัวหนึ่งของมอญกลางและมอญเขียน ซึ่งขอรืได้เขียนไว้ว่า ǎ ตัวอย่างเช่น

"เช่า" ญ.ก. = /kbɔ̀ŋ/ ม.บ. = kbɔ̀ŋ
 ม.ก. และ ม.ช. = kbɔ̀ŋ < ม.ค. * kbɔ̀ŋ

หน่วยเสียง /ə/ ของอักษรนั้น บางทีก็เป็น i a u หรือแม้แต่ ๐ และ e ในมอญโบราณ ต่อมาจนถึงสมัยต้นของมอญกลาง จึงได้มีตัวอักษรใหม่เกิดขึ้น (u หรือ i เหนือพยัญชนะฐานตัวเดียวกัน) เพื่อใช้แทนสระตัวนี้นอกจากนี้แล้ว ก็ยังมีตัวสะกดอื่น ๆ ด้วย ซึ่งอาจเป็นตัวอักษรที่มีมาแต่เดิมก็ได้ จนล่วงมาถึงสมัยมอญเขียน จึงได้มีการบันทึกไว้อย่างมีระเบียบแน่นอนว่าเป็นสระประสม ui ตัวอย่างเช่น

"มาก หลาย" ญ.ก. = /khləŋ/ ม.บ. = gluŋ, gloŋ
 ม.ช. = gluŋ < ม.ค. * gləŋ

"ศิระษะ" ญ.ก. = /kdə̀p/ ม.บ. = kdip
 ม.ก. = kḍip, kḍuip ม.ข. = (k)ḍuip
 < ม.ค. kdə̀p

หน่วยเสียง / w/ ของอักษรรูปภาคกับ i ในมอญโบราณ มอญกลางและมอญเขียน และเห็นได้ว่าการกลืนรวมของ *i และ *w ในมอญโบราณ ตัวอย่างเช่น

"ไต้ยีน" ญ.ก. = /khm̀ə̀ŋ/ ม.บ. = rmiñ, rmeñ
 ม.ก. = rmiñ ม.ข. = m (h) iñ
 < ม.ค. *(g) rmwŋ

"ออก" ญ.ก. = /twt/ ม.บ. = tit
 ม.ก. และ ม.ข. = tit ม.ค. * twt

ข้าพเจ้าไม่อาจกล่าวยืนยันได้ว่า มอญโบราณมีระบบสระซึ่งประกอบด้วยสระเป็นจำนวนมากมายโดยสังเกตุจากปัญหาด้านอักษระ มันอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความง่ายขึ้นของภาษามอญโบราณเองก็ได้ ถ้าเป็นสมมุติฐานแรก ก็หมายความว่า อักษรได้แยกออกมาโดยเป็นภาษาย่อยของมอญโบราณ แต่ถ้าเป็นสมมุติฐานที่สองก็อาจกล่าวได้ว่า ภาษามอญเป็นภาษาย่อยของกลุ่มภาษามอญดั้งเดิมที่แยกออกมานานแล้ว จะเป็นแบบไหนก็ตาม กลุ่มภาษามอญดั้งเดิมที่เรากำหนดขึ้นมาใหม่ก็ควรต้องมีจำนวนสระมากเท่า ๆ กับสระของอักษรร

การเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านระบบเสียง

เมื่อดูเรื่องกำเนิดและความหมายของศัพท์แล้ว จะเห็นได้ว่าสระหลัง
 - ปากห่อ - ยาว หรือสระประสมในคำภาษามอญ - เขมร อื่น ๆ เป็นสระ
 กลาง - ลั้น /a/ ในอักษรรูปภาค มอญโบราณ มอญกลาง และมอญเขียน ตัวอย่างเช่น

"สี่" ญ.ก. = /pán/ ม.บ. = pan
 ม.ก. และ ม.ข. = pan ม.พ. = pon
 < ม.ค. * pan (เขมร = buən กลุ่มบ็อนนารีได้-
 ตั้งเดิม = *poon พัล-วะ ตั้งเดิม = *poon
 ส่วย = poon เซเมไล = pon)

"ฮี้แก้ง" ญ.ก. = /páɣ/ ม.ข. = pah
 ม.พ. = pɔh < ม.ค. * pas
 (พัล-วะ ตั้งเดิม = *poos เซไมตั้งเดิม = *poos
 ส่วย = pooh)

"ขโมย" ญ.ก. = /khléc/ ม.บ. = kumlac ("ขโมย น.")
 ม.ข. = klat ม.พ. = klot
 < ม.ค. * k() lac (เขมร = luɔc ขุม = luɔc)

"เมี่ยง" ม.บ. = kɿndar, kandar ม.ก. = kandaw
 ม.ข. = kal (h) aw < ม.ค. * kndar
 (เซไมตั้งเดิม = *krdoor)

การเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านระบบคำ

หน่วยคำเติมกลางศัพท์ * -w- ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของภาษากลุ่มมอญ

อย่างน้อยที่สุดก็เหลือร่องรอยไว้ในภาษาอีสาน เช่น

"สิบ" ญ.ก. = /cáɣ/ ม.บ. = cas
 < ม.ค. * cas

"-สิบ" ญ.ก. = /súɣ/ ม.บ. = cwas
 < ม.ค. * c-w-as

การเปลี่ยนแปลงใหม่ทางด้านศัพท์

คำว่า "ไฟ" ในภาษากลุ่มมอญมีลักษณะเป็นเอกเทศต่างจากภาษาใน
ตระกูลมอญ - เขมร กลุ่มอื่น ๆ ดังนี้ คือ

"ไฟ" ญ.ก. = /kmát/ ญอกรเพ็ชรบูรณ์ = pàmàt
 ม.บ. = pumat, pu'mat ม.ก. = pamat, pramat
 ม.ข. = k (a) mat ม.พ. = kəmot

*២០០៩ ในภาษามอญ - เขมร กลุ่มอื่น ๆ หมายความว่า "ไฟ" แต่ในภาษา
กลุ่มมอญหมายความว่า "พิน"

คำว่า "ผลไม้" ก็มีลักษณะเป็นเอกเทศเช่นกัน คือ

"ผลไม้" ญ.ก. = /séc/ ม.บ. = sac
 ม.ก. = sat ม.พ. = sot
 < ม.ค. * sac

นอกจากหมายถึง "ผลไม้" ในความหมายทั่วไปแล้ว ยังหมายถึง "หมาก"
อีกด้วย ซึ่งใช้เป็นคำนำหน้าชื่อผลไม้ต่าง ๆ ทั้งในญอกรและมอญ ที่มาของคำนี้
คือ คำว่า "เนื้อ" ในภาษากลุ่มอื่น ๆ ของตระกูลมอญ - เขมร แต่ความหมาย
ได้เปลี่ยนไปเป็น "เนื้อ (ของผลไม้)" ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของภาษากลุ่มมอญ
เรื่องการรับประทานเนื้อสัตว์เป็นสิ่งสำคัญในมอญ - เขมร ที่ควรได้รับการ
เอาใจใส่

เราสามารถที่จะทำให้ช่องโหว่ของช่วงเวลาว่างก่อน (มอญโบราณ
สมัยหลัง) และหลัง (กลุ่มมอญดั้งเดิม) ในการแยกออกจากภาษาอื่น ๆ ในกลุ่ม
ภาษามอญแคบเข้า ถ้าเรารู้เรื่องเกี่ยวกับภาษาญอกรดีขึ้น นอกจากนี้แล้วยังจะ
ใช้เป็นหลักฐานในการกำหนดภาษามอญ - เขมร ขึ้นมาใหม่ และช่วยให้เข้าใจ

ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยในสมัยต้น ๆ ดีขึ้นอีกด้วย

ตัวอย่างเช่น คำว่า "สอง" ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางด้านประวัติของคำ ในมอญ - เขมร มานานแล้ว คือ มอญ - เขมร บางกลุ่มก็ใช้คำว่า *ʔaar (เช่น พะลอง - วะ) บางกลุ่มก็ใช้คำว่า *baar (เช่น บัฮนาร์) และบางกลุ่มก็ใช้ทั้งสองคำ (เช่น แอสเสียน ใช้ทั้ง *ʔ-n-aar และ *baar) ด้วยเหตุผลอันนี้ ซอร์โต้ (๑๙๗๒) จึงได้เสนอแนะว่า คำว่า "สอง" ในภาษา มอญ - เขมร ดั้งเดิม น่าจะเป็น *biʔaar แต่ยงหาหลักฐานที่แน่นอนทางด้านระบบหน่วยคำมาสนับสนุนข้อเสนอนี้ไม่ได้ นอกจากภาษาเขม (ดิฟฟลือธ ๑๙๗๖) และญฮูรซึ่งใช้ทั้งสองคำ คือ /báar/ "สอง" และกริยา /bʔaar/ "ทำให้เป็นสอง" ซึ่งทำให้เกิดปัญหามากขึ้น แต่ก็ช่วยสนับสนุนข้อเสนอนี้ของ ซอร์โต้ดังกล่าวข้างต้น

มีตัวอย่างหลายประการที่แสดงให้เห็นว่า ภาษาญฮูรมีความสำคัญต่อ ภาษาศาสตร์เชิงประวัติของมอญในยุคต้นของประเทศไทย ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่าง ประกอบเพียงประการเดียว คือ

คำที่พบบ่อยที่สุดในศิลาจารึกมอญ คือ kyāk ซอร์โต้ ได้ให้คำแปลไว้ว่า "สิ่งของหรือสิ่งมีชีวิตที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระพุทธเจ้า พระพุทธรูป แทนบูชา เจดีย" ศัพท์คำนี้ไปตรงกับคำประสมประเภทแสดงความรู้สึกในญฮูร คือ /phùŋ koyáak/ "รุ่งกินน้ำ" ซึ่งในปัจจุบันคนญฮูรเองก็ไม่สามารถแยกแยะความหมายของศัพท์ในคำประสมนี้ได้ ถ้าเราค้นพบประวัติความเป็นมาของความหมายของคำ ประสมนี้ได้ เราก็จะเข้าใจความคิดทางด้านปรัชญาของคนมอญในสมัยก่อนได้อย่าง ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อศัพท์คำนี้ไปสัมพันธ์กับคำว่า *t/kyaaak "กวางชนิดหนึ่ง" ในภาษากลุ่มพะลอง - วะ และ *kyaaak "คนถูกผีเข้า"

ในภาษากลุ่มขอมโบราณ

ถ้าหากว่าอักษร เป็นภาษาที่แยกออกมาจากภาษามอญโบราณ ก็อาจกล่าวได้ว่าเรามี "อนุสรณ์" ซึ่งมีชีวิตที่จะช่วยเรื่องการถอดตัวอักษรโบราณและจะช่วยให้เข้าใจประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมสมัยทวาราวดีซึ่งมีแต่หลักฐานที่เป็นเพียงซากปรักหักพังตีสืบ

เอกสารอ้างอิง

- Coedès, G. 1925, "Inscription Mône de Lopburi". *BEFEO*, 25, pp. 186-8, pl. XVII, Paris.
- Coedès, G. 1929. *Recueil des inscriptions du Siam*. pp. 17-19, pl. 1, XIII, Bangkok Times Press. Bangkok.
- Coedès, G. 1925. "A propos de deux fragments d'inscription récemment découverts à P'ra Pathom' (Thailand)". Institut de France; Académie des inscriptions et, belles lettres. Cinquantième de la fondation de l'Ecole Française d'Extrême Orient, pp. 27-31. Paris.
- Coedès, G. 1964. *Les Etats hindouisés d'Indochine et d'Indonésie*. Editions E. de Boccard. Paris.
- Coedès, G. 1964. "Les Mons de Dvāravatī". *Essays offered to G.H. Luce* Artibus Asiae, Vol. 1, pp. 112-117. Ascona.
- Diffloth, G. 1976. "Mon-Khmer numerals in Asian languages". *Austroasiatic number systems*, Special issue of Linguistics 174, Mouton.
- Diffloth, G. 1977. "Proto-Waic and the effects of register on vowel gliding". Paper read at the Xth International Conference of Sino-Tibetan Linguistics, 107 pp. To appear in 1979.
- Dupont, P. 1959. *L' archeologie Mône de Dvāravatī* Paris.
- Gagneux, P.M. 1972 "Vers une révolution dans l'archéologie indochinoise". *Bulletin des amis du royaume lao*. No. 7-8 pp. 83-105. Vientiane.
- Gainey, J. and Theraphan L. Thongkum, 1977. *Language map of Thailand, 1977*. Indigenous languages of Thailand research project. Office of State Universities. Bangkok.

- Griswold, A.B. and Prasert na Nagara, 1971. "An inscription in Old Mon from Wieng Mano' in Chiang Mai Province" *Journal of the Siam Society*, Vol. 59, pt. 1, pp. 153-7 Bangkok.
- Halliday, R. 1955. *A Mon-English Dictionary*. Rangoon. (first published by the Siam Society, Bangkok. 1922).
- Halliday, R. 1930. "Les inscriptions mon du Siam" *BEFEO*, Vol. 30, pp. 81-105, pt. IX-XVIII. Paris.
- Haswell, J.M. 1901. *Grammatical notes and vocabulary of the Peguan language*. American Baptist Mission Press. Rangoon.
- Haudricourt, A.G. 1950. "Les consonnes préglottalisées en Indochine". *BSLP*. Vol. 46, pp. 172-182. Paris.
- Haudricourt, A.G. 1965. "Les mutations consonantiques des occlusives initiales en Mon-Khmer". *BSLP*. Vol. 60. Paris.
- Huffman, F.E., 1976. "The register problem in fifteen Mon-khmer languages". *Austroasiatic studies*, pt. 1 Oceanic Linguistics Special Publication No. 13, University Press of Hawaii. Honolulu.
- Huffman, F.E. 1977 "An examination of lexical correspondances between Vietnamese and some other Austroasiatic languages" *Lingua*, 43, pp. 171-98.
- Lebar, F.M. et al. 1964. *Ethnic groups of Mainland Southeast Asia*. Human Relations Area Files, New Haven.
- Nai Pan Hla, 1976. "A comparative study of Old Mon epigraphy and Modern Mon". *Austroasiatic Studies*, pt. II, Oceanic Linguistics special publication No. 13, University Press of Hawaii. Honolulu.
- Petchabunburi, Phra, 1921. "The Lawa or Chaobun in Changvad Petchabun" *JSS* Vol. 14, pt. 1, pp. 19-51. Bangkok.
- Pinnow, H.J. 1959. *Versuch einer historischen lautlehre der Karia-Sprache*. Wiesbaden.
- Prasarn Boonprakong, 1968. "Reading and explanation of an ancient Mon inscription in Ancient Mon character at the base of the Buddha's image found at Muang Fa Daet Sung Yang, Thambon Nong Paen, Amphoe Kamalasai, Changwat Kalasin. *Silapakorn*, Vol. 11 No. 6. Bangkok.
- Quaritch-Wales, H.G., 1966. "Dvaravati in Southeast Asian Cultural History". *JRAS* Vol. 98. pp. 40-62. London.

- Quaritch-Wales, H.G., 1969. *Dvaravati, the earliest kingdom of Siam*. Bernard Quaritch Ltd. London.
- Seidenfaden, E. 1918. "Some notes about the Chaobun, a disappearing tribe in Khorat province" *JSS* Vol. 12, pt. 3, pp. 1-11. Bangkok.
- Seidenfaden, E. 1919. "Further notes about the Chao Bun etc.." *JSS* Vol. 13, pt. 3, pp. 47-53. Bangkok.
- Shorto, H.L. 1962. *A Dictionary of Modern Spoken Mon*. Oxford University Press. Oxford.
- Shorto, H.L. 1971. *A Dictionary of the Mon inscriptions from the 6th to the 16th centuries* London Oriental Series Vol. 24. Oxford University Press. Oxford.
- Shorto, H.L. 1972. "The word for "two" in Austroasiatic". *Langues et Techniques, Nature et Societe*. Klincksieck, Paris.
- Skeat, W.W. and Blagden, C.O. 1906. *Pagan Races of the Malay Peninsula*. Vol. 2: "Comparative vocabulary of aboriginal dialects". pp. 509-768. Mc Millan. London.
- Stevens, E.O. 1896. *A Vocabulary, English and Peguan*. American Baptist Mission, Rangoon.
- Thomas, D. and Headley, R.K. 1970. "More on Mon-Khmer subgroupings" *Lingua* Vol. 25, pp. 398-418.
- Wililams-Hunt, P.D.R. 1950. "Irregular earthworks in Eastern Thailand". *Antiquary*.
- จินตนา, บุษย์. 1958 "ลัวะชาวบุน" ศิลปากร เล่มที่ 2 ฉบับที่ 1 หน้า 52-62 และ เล่มที่ 2 ฉบับที่ 2 หน้า 34-45 กรุงเทพฯ